

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V VALVASORJEVI KNJIŽNICI KRŠKO V LETU 2026

Valvasorjeva knjižnica Krško z svojimi enotami opravlja knjižnično službo za prebivalce občine Krško in občine Kostanjevica na Krki, to je za 28.427 (po podatkih Urada RS za statistiko na 1. 1. 2025) prebivalcev. Upravlja tudi s Posavsko potujočo knjižnico in tako opravlja knjižnično službo tudi za občine Brežice, Sevnica in Radeče. Kot javna splošna knjižnica je kulturno, izobraževalno, informacijsko in socialno središče v lokalnem okolju, ki deluje v skladu z obstoječo zakonodajo.

Knjižnična zbirka je temeljno orodje knjižnice pri izpolnjevanju njenega poslanstva: zadovoljevanja izobraževalnih, informacijskih, raziskovalnih in kulturnih potreb prebivalcev lokalne skupnosti, zato v Valvasorjevi knjižnici Krško skrbno načrtujemo njeno izgradnjo, bogatitev, posodabljanje in obnavljanje. Poleg nakupa v Valvasorjevi knjižnici Krško prirast gradimo tudi z darovi in zamenami. Nakup načrtujemo tako, da vsa orodja izgradnje zbirke oblikujejo uravnotežen prirast.

Pri načrtovanju nakupa gradiva izhajamo iz poslanstva knjižnice in ugotovljenih potreb uporabnikov po ciljnih skupinah, ob upoštevanju razlik v različnih okoljih (ruralno, industrijsko, primestno, regijsko središče), ki sestavljajo področje delovanja knjižnice.

Načrtovanje letnega prirasta temelji na *Dokumentu o nabavni politiki Valvasorjeve knjižnice Krško*, ki upošteva vse relevantne zakonske podlage in strokovna priporočila, ki se nanašajo na upravljanje z zbirkami v splošni knjižnici:

- Zakon o knjižničarstvu,
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe,
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic,
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: 2018–2028,
- Manifest o splošnih knjižnicah in
- Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022–2027.

Letni načrt nakupa gradiva je v svoji končni različici prilagojen aktualnim finančnim zmožnostim financerjev in same knjižnice; v *Dokumentu o nabavni politiki Valvasorjeve knjižnice Krško* je predviden fleksibilen razpon števila izvodov po posameznih vsebinskih sklopih ter tudi to, katerim vsebinam se v primeru zmanjšanih prihodkov lahko odrečemo z najmanj škode za naše uporabnike.

Cilji, ki jih želimo doseči v letu 2026

Z vsebinsko bogatim prirastom želimo še naprej graditi kvalitetno in uravnoteženo knjižnično zbirko in ob tem:

- Skrbeti za ustrezno dopolnjevanje zbirke glede na ugotovljene informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe in interese ciljnih skupin uporabnikov Valvasorjeve knjižnice Krško.

- (P)ostati središče za neomejeno dostopnost knjižničnega gradiva in informacij z aktualnim gradivom in ponudbo, prilagojeno potrebam okolja.
- Zagotavljati enakomerno dostopnost gradiva v knjižnični mreži Valvasorjeve knjižnice Krško.
- Spodbujati in poudarjati pomen vseživljenjskega branja na višji ravni, ki je pomembno za kritično mišljenje, ki je pogoj za uspešno (aktivno) delovanje v demokratični družbi.
- Povečati aktivno vlogo pri vseživljenjskem razvijanju bralne kulture, demokratičnega mišljenja in visokih meril sodobne informatizirane družbe (med drugim tudi nakup elektronskih in zvočnih knjig).
- Zagotavljati splošno dostopnost kakovostne slovenske založniške produkcije, s poudarkom na kakovostni izvirni slovenski in prevodni literaturi, humanistiki in strokovni literaturi.
- Zagotavljati temeljna in nova gradiva z različnih strokovnih področij, ki jih uporabniki potrebujejo za šolanje, delo, preživljanje prostega časa in vseživljenjsko učenje.
- Ustvarjati pogoje za spodbujanje bralnih navad, oblikovanje bralne kulture in razvijanje funkcionalne pismenosti.
- Upoštevati cilje in prioritete lokalnih skupnosti.
- Se približati priporočilom o sestavi in obsegu knjižnične zbirke, ki so zapisana v dokumentu Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice 2018-2028.
- Slediti priporočenim razmerjem znotraj zbirke (razmerje med strokovnim in leposlovnim gradivom ter gradivom za otroke in odrasle uporabnike; zagotavljati ustrezen delež neknjižnega gradiva in gradiva v elektronski obliki).
- Zbirko dopolnjevati s kvalitetnimi naslovi subvencioniranega gradiva in ostalim gradivom v javnem interesu ter ga umeščati v knjižnično mrežo.
- Ves čas skrbeti za aktualnost zbirke z novimi naslovi in rednim odpisom knjižničnega gradiva.
- Zagotavljati gradivo za uporabnike s posebnimi potrebami.
- Zagotavljati gradivo za domoznanske študije in izgradnjo domoznanskih podatkovnih zbirk ter skrbeti za ohranjanje slovenske pisne kulturne dediščine.
- Zagotavljati gradiva na različnih nosilcih medijev.
- Skrbeti za dvig kakovosti življenja prebivalcev v lokalnem okolju in vplivati na zmanjševanje socialnih razlik med prebivalci.

Vsebinsko bomo bogatili zbirko glede na: aktualnost vsebine in obravnavanih tem, subvencije za gradivo, ustrezne predstavitve obravnavane teme, ustrezne literarno/umetniške kvalitete, povpraševanje po določeni temi, zastopanost vsebine v dosedanji zbirki, ustreznost za posamezno skupino uporabnikov, ugled avtorja, urednika in založnika v slovenskem prostoru in širše, ali je gradivo nagrajeno, kvaliteta jezika in prevoda, kvaliteta ilustracije (predvsem pri slikanica), kvaliteta izdelave (vezava in tisk knjižnega gradiva), ustrezno razmerje med ceno in pomenom vsebine, pričakovana uporaba, možnost uporabe (predvsem pri kompletih), vsebovanje bibliografskih podatkov in kazal (predvsem pri strokovnem gradivu).

Od knjižnega gradiva bomo kupovali predvsem: vso izvirno slovensko leposlovje, kvalitetno prevedeno leposlovje, tuje leposlovje, poljudno in strokovno literaturo v slovenskem jeziku, na področjih, kjer v slovenskem jeziku ni dovolj gradiv, ali pa so iskana, v knjižnično zbirko

dopolnjujemo z gradivom v tujih jezikih, dragocene starejše knjižne izdaje in faksimilirane izdaje, ki so pomembna kulturna dediščina lokalnega okolja in tudi širše.

Zbirko bomo dopolnjevali z naslednjim neknjižnim gradivom:

- različnimi vsebinami na DVD nosilcih, tudi s kvalitetnejšo evropsko in ostalo produkcijo ter poučne filme,
- kvalitetnimi naslovi glasbene produkcije tako za mladino kot odrasle uporabnike na zgoščenkah,
- kartografskim gradivom,
- notnim gradivom, saj je glasbena dejavnost v našem okolju zelo razvita,
- zvočnimi knjigami, s katerimi skušamo zadostiti tudi potrebam uporabnikov s posebnimi potrebami (slepim in slabovidnim) in vsem ostalim uporabnikom knjižnice,
- igračami,
- e-knjigami in ostalim gradivom na sodobnih medijih.

Pri nakupu serijskih publikacij bomo sledili naslednjim kriterijem:

- slovenski časniki in časopisi, v katerih so zastopana vsa strokovna področja,
- poljudne strokovne revije za področja, po katerih je povpraševanje večje v slovenskem in tujih jezikih.

1. Zadovoljevanje informacijskih, izobraževalnih, raziskovalnih in kulturnih potreb okolja

V knjižnici se zavedamo pomena zadovoljevanja izobraževalnih, raziskovalnih, informacijskih in kulturnih potreb lokalnega okolja, kar bomo v letu 2026 upoštevali tudi pri nabavi knjižničnega gradiva. Pri delu sodelujemo z različnimi institucijami, društvi, organizacijami in posamezniki ter tako spoznavamo tudi potrebe okolja. Pri delu bomo upoštevali tudi demografske značilnosti, vpetost v ruralno in urbano okolje, šolski potencial (vrtci, osnovne šole, srednja šola, fakulteta za energetiko).

Za zadovoljevanje informacijskih potreb občanov bomo nabavljali:

- splošno informativno periodiko v slovenskem jeziku in najuglednejše evropske časnike;
- gradivo z informacijami javnega značaja (vladne in nevladne organizacije in agencije, institucije civilne družbe);
- gradivo z informacijami, ki ljudem pomagajo pri organizaciji njihovega vsakdanjega življenja in podpirajo njihovo udeleženo v demokratičnih procesih;
- različna domoznanska gradiva, ki nastajajo in informirajo občane.

Za zadovoljevanje izobraževalnih potreb bomo zagotavljali:

- gradivo različnih strok in znanstvenih disciplin na različnih stopnjah zahtevnosti, od zelo poljudnih do strokovnih in znanstvenih, ter na različnih medijih (knjige, periodika in neknjižno gradivo na fizičnih nosilcih in v elektronski obliki);
- poučno gradivo, namenjeno mladim uporabnikom, od tistega, ki najmlajšim uporabnikom omogoča spoznavanje predmetov in usvajanje pojmov, takega, ki spodbuja vedoželjnost, širjenje obzorja, oblikovanje osebnih interesov, do tistega, ki podpira šolske in obšolske obveznosti na osnovni in srednji stopnji;

- gradivo, namenjeno permanentnemu izobraževanju in usvajanju novih tehnologij in medijev;
- gradivo namenjeno izobraževanju v okviru hobijev, prostočasnih aktivnosti in osebnih interesov;
- gradivo, namenjeno za pomoč pri osebnostni rasti in razreševanju osebnih težav uporabnikov.

Na področjih, kjer gradivo ni dosegljivo v slovenskem jeziku bomo zbirko v skladu s potrebami dopolnjevali s tujejezičnim gradivom.

Pri zadovoljevanju raziskovalnih potreb:

- bomo kot splošna knjižnica posebno pozornost posvečali spoznavanju, proučevanju in raziskovanju zgodovine, kulturnih korenin in sedanjosti lokalnega okolja, kar bomo podpirali s skrbnim zbiranjem vseh vrst domoznanskega gradiva in izgradnjo domoznanskih podatkovnih zbirk;
- povezali se bomo (kot že doslej) z izvajalci mladinskega raziskovalnega dela na osnovno- in srednješolski ravni, tako da bomo zagotavljali potrebne vire za procese raziskovanja, zbirali in hranili bomo tudi raziskovalne naloge, ki nastajajo kot rezultat tega dela;
- podpirali bomo raziskovalno delo v okviru seminarskih in diplomskih nalog visokošolskega študija z zagotavljanjem ustreznega izbora strokovnega gradiva na različnih nosilcih; zbirali in hranili bomo tudi seminarske, diplomske in magistrske naloge, ki nastajajo kot rezultat tega dela.

Kulturne potrebe okolja bomo zadovoljevali:

- z izgradnjo kvalitetnih zbirk leposlovnega gradiva za različne starosti, okuse in zahtevnostne stopnje (podrobnejši vsebinski kriteriji za izbor so opredeljeni pri posameznih ciljnih skupinah);
- z nabavo kvalitetnih glasbenih posnetkov in igranih filmov;
- z izborom kvalitetne strokovne literature s področja umetnosti.

1a Potrebe in interesi ciljnih skupin uporabnikov

Za predšolske otroke nabavljamo gradivo, ki jim omogoča

- spoznavanje predmetov in usvajanje pojmov (barve, oblike, enostavna števila; živali, rastline, tipična življenjska okolja, osnovni socialni odnosi, ...);
- razvijanje domišljije in ustvarjalnosti;
- razvijanje pozitivnega in ugodnega občutka v stiku s knjigo, knjižnico, besedo, igračo.

Gradivo zajema različne medije – tiskane, zvočne, elektronske, igrače itd.. Pri izboru smo pozorni predvsem na varnost medija ter kvaliteto likovnih in jezikovnih prvin.

Ponudbo gradiva nadgrajujemo s številnimi oblikami dela tako s predšolskimi otroki kot njihovimi starši. Pri tem sodelujemo z vrtci in drugimi organizacijami, vključenimi v delo s predšolskimi otroki.

Ciljno skupino osnovnošolcev obravnavamo po treh starostnih podskupinah (zaradi različnih interesov in potreb, ki jih prinaša s seboj razvoj otrok v tej dobi). Za osnovnošolce nabavljamo gradivo, ki:

- omogoča razvijanje domišljije in ustvarjalnosti;
- omogoča razvoj bralnih spretnosti (gradimo posebno zbirko, ki spremlja otroka skozi pridobivanje spretnosti; sestavljajo jo knjige z velikimi tiskanimi črkami in nato knjige z naraščajočim obsegom besedila);
- razvija bralne potrebe in navade;
- razvija vedoželjnost ter omogoča širjenje obzorja in oblikovanje ter razvoj specifičnih interesov;
- omogoča spoznavanje in uporabo informacijskih pripomočkov;
- omogoča utrjevanje občutka, da je branje prijetno in zabavno opravilo;
- pomaga pri šolskih obveznostih, kot so priprava referatov in seminarskih nalog, priprava na različna tekmovanja v znanju, priprava osnovnošolskih raziskovalnih nalog; dodatne vaje in razlage, kadar ima otrok težave z usvajanjem določenega znanja itd;

Za starejše osnovnošolce nabavljamo gradivo, ki obravnava probleme odraščanja, oblikovanje osebne identitete, probleme in družbene deviacije, s katerimi se soočajo bodisi sami ali njihovi vrstniki (nasilje, droge, alkohol, motnje hranjenja, itd.)

Gradivo za osnovnošolce zajema različne medije – tiskane, zvočne, filmske, elektronske itd. in je po vsebini poučnega in leposlovnega značaja. Pri izboru smo pozorni na splošno kvaliteto vsebine ter posebej še na kvaliteto likovnih in jezikovnih prvin.

Ponudbo gradiva nadgrajujemo s številnimi oblikami dela z osnovnošolci, pri čemer sodelujemo s starši, šolami in drugimi organizacijami, vključenimi v delo z osnovnošolci.

Srednješolci, ki so v predhodnih obdobjih že razvili pričakovano stopnjo bralnih in informacijskih spretnosti, že v veliki meri posegajo po širokem izboru leposlovnega in strokovnega gradiva za odrasle. Specifično za srednješolce nabavljamo:

- gradivo, ki je v pomoč pri šolskih obveznostih, kot so priprava referatov in seminarskih nalog, priprava na različna tekmovanja v znanju, priprava srednješolskih raziskovalnih nalog; dodatne vaje in razlage, gradivo za pripravo na maturo itd;
- gradivo, ki obravnava probleme odraščanja, oblikovanje osebne identitete, probleme in družbene deviacije, s katerimi se soočajo bodisi sami ali njihovi vrstniki (nasilje, odvisnost, motnje hranjenja, samomor itd.);
- gradivo, ki je v pomoč pri nadaljnjem poklicnem usmerjanju;
- gradivo, ki posebej nagovarja interese mladih – glasba, šport, potovanja;
- elektronske podatkovne zbirke – ker ugotavljamo, da srednješolci velik delež svojih izobraževalnih, informacijskih, kulturnih ter socialno-komunikacijskih potreb zadovoljujejo prek interneta, posvečamo veliko pozornost temu, da so jim knjižnični elektronski viri (Ebsco, Encyclopaedia Britannica) dostopni po štiriindvajset ur na dan vse dni v tednu od koderkoli, da so jim torej kvalitetni elektronski viri enako pri roki kot vsebinsko manj zanesljivi prosto dostopni internetni viri.

Pri odraslih uporabnikih so njihove potrebe v veliki meri povezane z njihovimi aktualnimi življenjskimi situacijami in družbenimi vlogami – lahko so mladi, ki začenjajo poklicno pot in si

ustvarjajo pogoje za samostojno življenje, so starši, so zaposleni na različno zahtevnih delovnih mestih in posodablajo svoje poklicno znanje, lahko so iskalci zaposlitve, ki si s pridobivanjem novih znanj in spretnosti želijo izboljšati zaposlitvene možnosti; lahko so vključeni v izobraževanje za doseg višje stopnje izobrazbe, se permanentno izobražujejo; si prizadevajo za osebno rast, izboljšanje samozavesti, so bolni in iščejo načine za izboljšanje zdravstvenega stanja, so državljani, ki želijo biti informirani o dogajanjih v lokalnem, nacionalnem in globalnem okolju ter želijo bolj ali manj aktivno sodelovati v demokratičnih procesih itd. Knjižnica bo zato zanje nabavljala:

- gradivo različnih strok in znanstvenih disciplin na različnih stopnjah zahtevnosti, od zelo poljudnih do stopnje akademske zahtevnosti; zbirko bomo dopolnjevali s strokovnimi deli v tujih jezikih, posebej takrat, ko ni mogoče pridobiti ustreznih del na slovenskem knjižnem trgu;
- leposlovje vseh žanrov in slogov, od takega, ki človeku omogoči zgolj odklop po stresnem delovnem dnevu, plemenito razvedrilo, kulturno preživljanje prostega časa ali pa omogoča spremljanje razvojnih tokov literarne ustvarjalnosti; ob tem knjižnica namenja posebno pozornost slovenski literarni produkciji, od leposlovja v tujih jezikih pa nabavlja klasična dela ter kvalitetna sodobna dela (nagrajena in predlagana za nagrade) ter leposlovje, ki spodbuja učenje tujih jezikov;
- kvaliteten izbor glasbe in igranih filmov;
- gradivo, ki omogoča spoznavanje, proučevanje in raziskovanje zgodovine, kulturnih korenin in sedanjega dogajanja v lokalnem okolju (domoznansko gradivo);
- splošno informativno periodiko v slovenskem jeziku in najuglednejše evropske časnike;
- gradivo z informacijami javnega značaja.

Študente knjižnica obravnava kot mlajše odrasle uporabnike, ki jim je namenjeno gradivo skladno z njihovo aktualno življenjsko situacijo in družbeno vlogo ter specifičnimi osebnimi interesi, potrebami in okusom. Gradivo, namenjeno potrebam študija, se v veliki meri pokriva z gradivom, namenjenim permanentnemu izobraževanju zaposlenih odraslih na stopnji akademske zahtevnosti. Študentje so pomembna ciljna skupina pri načrtovanju in promociji elektronskih podatkovnih virov. Pomembna je skrb za zagotavljanje prostorsko in časovno neomejene dostopnosti (oddaljen dostop 24 ur vse dni v tednu).

Upokoјence knjižnica obravnava kot starejše odrasle uporabnike, ki jim je namenjeno gradivo skladno z njihovo aktualno življenjsko situacijo in družbeno vlogo ter specifičnimi osebnimi interesi, potrebami in okusom. Poleg teh skušamo v zadostni meri zagotoviti gradivo, ki ustreza njihovim specifičnim potrebam in zagotavlja:

- ohranjanje mentalnih sposobnosti;
- spodbujanje aktivnosti in pozitivnega odnosa do življenja in starosti;
- odgovarja specifičnim interesom starejše populacije;
- zadovoljno in kreativno preživljanje starosti;
- uporabo gradiva kljub fizičnim in umskim omejitvam – skušali bomo zagotoviti čim več gradiva z večjimi črkami, fizično lahkimi knjig, gradiva, ki ga je mogoče brati tudi ob omejenih spominskih zmogljivostih.

2. Spodbujanje bralnih navad, oblikovanje bralne kulture in razvijanje informacijske pismenosti

Ena pomembnejših nalog Valvasorjeve knjižnice Krško je, da ustvarja pogoje za razvoj bralnih navad občanov v lokalnem okolju. Tako knjižnica že pri otrocih v predbralnem obdobju z vrsto projektov promovira svojo zbirko in spodbuja odrasle (starše, stare starše, vzgojitelje), da otrokom čim več berejo in da malčki doživljajo branje kot prijetno doživetje, povezano z vznemirljivimi zgodbami in ugodnim doživljanjem varnosti in bližine. Knjižnično zbirko gradimo tako, da šolarje zelo pozorno spremljamo skozi razvoj bralnih spretnosti (na primer s projekti Knjižni potepuhi, Kdor bere, je car!, Rastem s knjigo) in še z veliko manjšimi projekti, jih pri tem spodbujamo ter jim nato v vsakem razvojnem obdobju ponudimo njihovi starosti in interesom primerno knjigo.

Valvasorjeva knjižnica Krško koordinira tudi posavski projekt, usmerjen v promocijo kvalitetnega leposlovnega branja med odraslimi. Pri izboru kvalitetnega leposlovja bralcem pomagamo tudi s pripravo izborov knjig v obliki priporočilnih razstav in seznamov (nagrajene in za različne literarne nagrade predlagane knjige; izbori iz posameznih nacionalnih literatur, kvalitetni žanrski izbori, aktivna promocija starejših kvalitetnih literarnih del itd.) ter s svetovanjem. V letu 2026 bomo dejavnosti bomo pri teh dejavnostih še bolj poudarjali vseživljenjsko branje na višji ravni, ki je predpogoj za razvoj kritičnega mišljenja in posledično aktivnega državljana.

Z nabavno politiko bomo v letu 2026 aktivno podpirali vse projekte, usmerjen v promocijo branja, s poudarkom na branju na višji ravni in dvig bralne kulture. Nabavljali bomo:

- knjige z velikimi tiskanimi črkami za prvo fazo učenja branja;
- knjige z malo besedila za postopno pridobivanje bralnih spretnosti;
- pester izbor kvalitetnih slikanic;
- tematsko raznolik izbor leposlovnih knjig za starostni skupini P in M;
- izbor leposlovnih knjig za odrasle, pri čemer bomo skrbeli za zastopanih različnih žanrov in različnih nivojev zahtevnosti; leposlovje za preživljanje prostega časa bo podvrženo preverjanju, ali ustreza v knjižnici postavljenim kriterijem kvalitete;
- posebno pozornost bomo posvetili izboru slovenskega leposlovja in publikacij v javnem interesu (zastopanost vsaj 15% naslovov publikacij, ki jih je v zadnjem letu podprla JAK) ;
- pri nakupu tujejezičnega gradiva bomo obnavljali fond svetovne literarne klasike v izvirnih jezikih, izmed sodobnih del pa bomo izbirali med kvalitetnimi nagrajenimi in za nagrade predlaganimi deli; nadaljevali bomo tudi z izgradnjo zbirke jezikovno lažjih tujejezičnih del, primernih za učenje tujih jezikov;
- naslove, priporočene v okviru projektov za vodeno promocijo branja bomo nabavljali v povečanem številu izvodov.

Razvoj informacijske pismenosti bomo spodbujali:

- z nakupom novih in posodobljenih izdaj enciklopedij, leksikonov, slovarjev, imenikov,...;
- z nakupom različnih priročnikov;

- posebno pozornost bomo namenjali nabavi gradiv za področje računalniškega opismenjevanja in spodbujanje uporabe elektronskih gradiv (s tem tudi podpiramo projekte, ki tečejo v knjižnici: računalniško opismenjevanje starejših, programi za iskalce zaposlitve, kreativna raba računalnika in interneta za otroke);
- z nakupom elektronskega gradiva, dostopnega preko spleta (e-knjige, podatkovne baze) in s tem spodbujali uporabo e-virov;
- s ponudbo informacij javnega značaja;
- pri nakupu strokovnega gradiva bomo dali prednost gradivu, ki vsebuje bibliografske podatke, kazala in recenzije;
- redno bomo dopolnjevali tudi referenčno zbirko gradiva.

3. Upoštevanje značilnih potreb okolja

Valvasorjeva knjižnica Krško s krajevnima knjižnicama v Kostanjevici in na Senovem ter od leta 2020 tudi s Posavsko potujočo knjižnico tvori knjižnično mrežo v Občini Krško in Občini Kostanjevica na Krki. Pri načrtovanju nakupa knjižničnega gradiva v letu 2026 smo upoštevali tudi značilne potrebe lokalnega okolja v katerem delujemo:

- demografske značilnosti (starostno, izobrazbeno, socialno strukturo);
- strukturo uporabnikov knjižnice po ciljnih skupinah (predšolski otroci, osnovnošolci, srednješolci, študentje, odrasli, starejši, brezposelni itd.);
- razvojne prioritete lokalnega okolja (razvoj turizma, razvoj malega podjetništva itd.);
- aktualne gospodarske razmere (večje število brezposelnih ali občanov, ki knjig ne kupujejo več, ampak si jih izposojajo v knjižnic, potrebe po prekvalifikaciji brezposelnih itd.);
- dejavnost različnih lokalnih akterjev na področju delovanja knjižnice (organizacije, društva, kulturne institucije, civilnodružbene iniciative, mediji itd.)

V osrednji knjižnici smo do sedaj uspeli slediti predpisanim razmerjem. Za krajevne knjižnice in premično zbirko bomo glede na potrebe kupili in umestili v mrežo večji delež gradiva za otroke, kupovali bomo tudi večino izvirnega slovenskega leposlovja, klasična prevodna dela ter posamezne naslove s področja humanistike. Od strokovnega gradiva za enote kupujemo predvsem temeljna dela s posameznih strokovnih področij, od slovarjev in del s področja uporabnih ved, ki so v manjših lokalnih okoljih bolj iskana. Kljub načrtovanemu in upoštevanju strokovnih priporočil in standardov je nakup knjižnice v določeni meri odvisen od sredstev, ki jih v proračunu zagotovita tako obe občini kot tudi Ministrstvo za kulturo. Knjižnica bo v letu 2026 skrbno dopolnjevala knjižnično zbirko s čim večjim številom naslovov knjižničnih gradiv dosegljivih na slovenskem založniškem trgu.

4. Upoštevanje posebnih potreb okolja

Med člani osrednje knjižnice in krajevnih knjižnic ter premične zbirke je velik delež otrok, saj knjižničarji skozi leto opravijo veliko ur bibliopedagoškega dela z namenom širjenja in dviga bralne kulture, ki se začneja že z obiski skupin otrok iz vrtca (npr. projekt Pri kostanjevem škrtu, Od pravljice do znanja, Kdor bere, je car!), srečanj za starše in otroke, pravljичne urice in ustvarjalne delavnice, v osnovnošolskem obdobju projekt rastem s knjigo in Knjižni potepuhi.

Tako kar 41 % članstva predstavljajo predšolski otroci in osnovnošolci, od potencialnih uporabnikov knjižnice do 14. leta v obeh občinah pa predstavljajo člani knjižnice 56 % delež.

Med uporabniki je opazen delež dijakov in študentov (9 %), ki so včlanjeni v knjižnico. Skupaj otroci in mladina predstavljajo 50 % članov knjižnice. Ta struktura pogojuje tudi nabavno politiko knjižnice, tako pri naslovih kot pri izvodih gradiva. Zato razmerje pri izvodih celo presega 30 % delež gradiva za mladino. Zbirko dopolnjujemo tudi z izborom učbenikov, ki jih šolajoča mladina potrebuje za formalno izobraževanje, na voljo pa jim je tudi kvalitetno referenčno gradivo. V Krškem deluje Fakulteta za energetiko. Prav energetika je pri nadaljnjem razvoju posavske regije ena ključnih panog, v kateri so potrebe po strokovno usposobljenemu kadru. Knjižnico zaradi kvalitetnega izbora gradiva v naši zbirki obiskujejo tudi študentje s potrebami po strokovnem gradivu s področja družboslovnih in naravoslovnih ved, saj je gradivo na posameznih fakultetah večkrat izposojeno.

Med odraslimi uporabniki je dokaj visok delež obiskovalcev z višjo izobrazbo (okoli 20%), kar pomeni, da so tudi večje zahteve po različnem strokovnem gradivu in kvalitetnem leposlovju, tako zaradi strokovnega izpopolnjevanja kot tudi preživljanja prostega časa.

V knjižnico so vključene tudi institucije, organizacije in podjetja, ki se zavedajo hitrega razvoja na področju izobraževanja, saj za svoje zaposlene potrebujejo gradivo za spremljanje novosti v strokah z različnih delovnih področij.

Okolje, v katerem delujemo, je tudi socialno raznoliko. Na Senovem, kjer je krajevna knjižnica, je šibkejša socialna struktura, saj je z zaprtjem Rudnika Senovo v preteklosti ostalo veliko število brezposelnih. Na Senovem je tudi veliko priseljencev. Knjižnico obiskujejo predvsem otroci, mladi in starejši, ki v knjižnici preživljajo tudi veliko svojega prostega časa. Obisk in izposoja v zadnjih treh letih naraščata.

Drugačno socialno okolje je v Kostanjevici na Krki, ki je že od nekdaj znana po številnih kulturnih dejavnostih, kar se kaže že pri vzgoji najmlajših. Naša krajevna knjižnica je v kraju razpoznavno kot prostor, kjer se vedno nekaj dogaja, obiskujejo ga različne generacije, kar upoštevamo tudi pri izboru gradiva.

V letu 2020 je pričela s svojim delovanjem tudi Posavska potujoča knjižnica, ki si jo delimo Valvasorjeva knjižnica Krško, Knjižnica Brežice, Knjižnica Sevnica in Knjižnica Laško. Na območju občin Krško in Kostanjevica na Krki, ki jih obiskuje Posavska potujoča knjižnica, so zelo raznoliki kraji. Tako Posavska potujoča knjižnica obišče zelo strnjena naselja kot vasi, ki so zelo razpršene. Uporabljajo jo predvsem družine z majhnimi in tudi malo večjimi otroci in starejši. S Posavsko potujočo knjižnico smo v letu 2026 nadaljevali z obiskom Osnovne šole Bregana, ki je na hrvaški strani slovensko hrvaške meje in bomo tako pričeli obiskovati tudi Slovence v zamejstvu.

Za uporabnike s posebnimi potrebami, predvsem slepe in slabovidne, bomo dopolnjevali zbirko zvočnih knjig. Ker pa sodelujemo z Društvom gluhih in naglušnih Posavja, Varstveno delovnim centrom Krško, Osnovno šolo dr. Mihajla Rostoharja, VDC Sonček in Društvom

Sonček bomo, v kolikor se bodo pojavile določene potrebe, kupili tudi določen tip gradiva, ki ga potrebujejo.

Pri izvedbi nakupa bomo večjo pozornost posvetili tudi nakupu več izvodov izvirnega slovenskega leposlovja, zahtevnejših prevodnih leposlovnih del in knjig s področja humanistike, ki so subvencionirane s strani Javne agencije za knjigo ter jih razporedili v knjižnično mrežo. S sredstvi, odobrenimi s strani Ministrstva za kulturo, bomo v veliki meri kupovali prav to gradivo. V celotni knjižnični mreži bo tako na voljo kvalitetno knjižno gradivo, s tem pa bomo vplivali na dvig bralne kulture in popularizacije tovrstnega gradiva.

Pomembno vlogo v naši knjižnici ima domoznanska zbirka, ki jo bomo v skladu z načrtovanimi finančnimi možnostmi dopolnjevali z nakupom starih razglednic in fotografij, s starimi dokumenti, kartografskim gradivom, AV gradivom, rokopisnim gradivom, serijskimi publikacijami, knjižnim gradivom in ostalim gradivom, vezanim na današnji čas in preteklost našega lokalnega okolja. Zaradi lažje dostopnosti bomo v letu 2026 določene vsebine tudi digitalizirali.

5. Upoštevanje aktualnosti knjižničnega gradiva

Za aktualnost knjižničnega gradiva bomo poskrbeli:

- z nakupom gradiva, ki prinaša nova znanstvena in strokovna spoznanja in kjer se v knjižnični zbirki izkazuje primanjkljaj;
- z nakupom novih del na področju literarnega ustvarjanja;
- z nakupom posodobljenih prevodov klasičnih literarnih del;
- s posodabljanjem referenčnega gradiva;
- z odpisom izrabljenega gradiva in gradiva zastarele vsebine (razen če je to relevantno za proučevanja historičnih vidikov posameznih strok – podrobnejši kriteriji so opredeljeni v Pravilniku o izločanju in odpisu knjižničnega gradiva za odpis knjižničnega gradiva v Valvasorjevi knjižnici Krško).

6. Upoštevanje zastopanosti različnih vrst, oblik in dostopnosti knjižničnega gradiva

Knjižnica v letu 2026 načrtuje nakup 5.430 enot fizičnega knjižničnega gradiva v vrednosti 140.038 EUR, ki jih bo umestila v knjižnično mrežo na svojem območju. Kar pomeni 0,191 enota knjižničnega gradiva na prebivalca oz. 191 enot na 1.000 prebivalcev. Načrtujemo tudi izbor 3.000 licenc elektronskih knjig in 100 licenc zvočnih knjig v vrednosti 4.000 EUR. V osrednji knjižnici bo na voljo okoli 190 enot časnikov in časopisov, za vsa zastopana strokovna področja, v tujih jezikih pa imamo izbor poljudnih strokovnih revij, s področij, po katerih je povpraševanje večje. Izbor časnikov in časopisov v krajevnih knjižnicah in premični zbirki je manjši, ne kupujemo dnevnega časopisja, saj te enote niso odprte vsak dan. Uporabnikom so na voljo tedniki in mesečniki z različnih področij, prav tako bomo ponudili Pressreader, kjer je na voljo preko 4.000 časnikov in časopisov. Za posamezno krajevno knjižnico načrtujemo okoli 20 naslovov, za potujočo knjižnico 10 naslovov. Za vse enote bomo

dopolnjevali tudi referenčno zbirko za katero bomo kupovali predvsem dražja in širše uporabna dela.

LOKACIJA	PREDVIDENO ŠT. ENOT
Osrednja knjižnica	3533
Enota Kostanjevica	609
Enota Senovo	644
Posavska potujoča knjižnica	644
Skupaj fizične enote	5.441
Zvočne in e-knjige	3.100

V nakup neknjižnega gradiva za leto 2026 bomo vključili:

- nakup elektronskih knjig, časnikov in časopisov
- manjši nakup različnih vsebin na DVD nosilcih, tudi kvalitetnejšo evropsko in ostalo produkcijo ter poučne filme.
- Manjši nakup kvalitetnih naslovov glasbene produkcije tako za mladino kot odrasle uporabnike na zgoščenkah;
- nakup kartografskega gradiva;
- nakup notnega gradiva, saj je glasbena dejavnost v našem okolju zelo razvita;
- nakup zvočnih knjig, s katerim skušamo zadostiti tudi potrebam uporabnikov s posebnimi potrebami (slepim in slabovidnim) in vsem ostalim uporabnikom knjižnice;
- nakup igrac;
- nakup domoznanskega neknjižnega gradiva: razglednice, fotografije, stare dokumente, kartografsko gradivo, drobne tiske (domoznansko gradivo delno pridobivamo tudi z darovi).

Za izboljšanje javne dostopnosti do digitalnih leposlovnih in strokovnih publikacij v slovenskem jeziku in v povezavi s promocijo branja ter prizadevanji za dvig bralne pismenosti, načrtujemo izbor 3.000 licenc elektronskih knjig in 100 licenc zvočnih knjig. Merilo za izbor je kvalitetna literatura, povpraševanje po klasični knjigi ali kadar v papirni različici naslov ne obstaja.

Knjižnica bo praviloma kupovala po 1 izvod oziroma licenco. Še vedno bo poudarek nakupa tako na kvalitetni vrednosti vsebin kot tudi na kvalitetnih komercialnih naslovih, s tem privabljamo vedno nove uporabnike in pospešujemo e-branje. V sodelovanju s knjižnicami na območju bomo sofinancirali nakup zbirke PressReader in tako z njo zelo povečali število naslovov časnikov in časopisov.

Zagotavljali bomo tudi dostopnost do nekaterih baz podatkov z možnostjo oddaljenega dostopa, ki jih bomo skupaj z ostalimi knjižnicami delno sofinancirali.

7. Zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij

Skušali bomo zagotoviti ustrezno razmerje med leposlovnim (50 %) in strokovnim gradivom (50 %), vendar je to v veliki meri odvisno od izdaj na slovenskem založniškem trgu in tudi od

potreb našega lokalnega okolja, saj je povpraševanje po strokovni literaturi predvsem med šolajočo mladino večje. V Krškem deluje ena fakulteta.

Pri nakupu strokovnega gradiva bomo skrbeli, da bodo čim bolj enakomerno in skladno s potrebami uporabnikov zastopana različna strokovna oziroma znanstvena področja, da zagotovimo gradivo z različno stopnjo poglobljenosti in predvsem z različnim nivojem zahtevnosti, da lahko zadovoljimo potrebe uporabnikov z različnimi stopnjami splošne izobrazbe in predznanja.

Pri nakupu leposlovnega gradiva bomo skrbeli za pestrost literarnih zvrsti in žanrov, zagotoviti želimo dostop do literarne ustvarjalnosti različnih narodov, kultur in jezikov, pri tem pa posebno pozornost posvetiti slovenskim avtorjem. Tudi pri nakupu leposlovja bomo pazili, da bomo uporabnikom ponudili literaturo različne stopnje zahtevnosti, ki pa mora vsa ustrezati vsaj osnovnim kriterijem literarne kvalitete.

Za otroke in mladino načrtujemo 25 odstotkov vseh naslovov v letnem nakupu. Na slovenskem knjižnem trgu običajno ne izide dovolj naslovov za otroke, da bi lahko zadostili temu kriteriju, zato zlasti v referenčne zbirke oddelkov za otroke vključujemo tudi dela, ki so izvirno namenjena odraslim, a so dovolj poljudno in zanimivo napisana, da so primerna tudi za otroke. V krajevnih knjižnicah pa delež naslovov za otroke v letni strukturi nakupa nekoliko presega 30 odstotkov, saj otroci sodijo med nemobilno prebivalstvo, ki mu v krajevnih knjižnicah namenjamo prioriteto pozornost. Za otroke in mladino kupujemo vse dosegljive naslove tako slovenskih avtorjev kot tudi tujih, razen kiča, saj smo pozorni tako na literarno kot tudi likovno izvedbo gradiva.

8. Omogočanje enake dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice

Valvasorjeva knjižnica v Krškem z dve krajevni knjižnicama (Senovo, Kostanjevica na Krki) in Posavsko potujočo knjižnico tvori knjižnično mrežo v Občini Krško in Kostanjevica na Krki. Imamo tudi tri zbirke v Brestanici, v Domu starejših občanov v Krškem in v naselju Bučanje na otoku Mali Lošinj. Zbirka knjižničnega gradiva v krajevnih knjižnicah in premični zbirki je zaradi manjšega okolja oz. št. prebivalcev v katerem delujejo in s tem povezanih prostorskih in finančnih zmožnosti, omejena. Uporabnikom na vseh enotah omogočamo storitev dostave gradiva iz osrednje knjižnice.

- Osrednja knjižnica je odprta 51 ur tedensko.
- Enote (Krajevna knjižnica Senovo, Krajevna knjižnica Kostanjevica na Krki) so odprte 20 ur tedensko. Skupni delež odprtosti enot glede na Uredbo je 100 %.
- Osrednja knjižnica, krajevni knjižnici in potujoča knjižnica imajo dostop do vzajemnega kataloga.
- V letu 2026 načrtujemo obrat zbirke 2,4.
- Načrtovano število včlanjenih prebivalcev v letu 2026 je 20,5 %.
- Že več let skušamo tudi skozi promocijo naše dejavnosti pridobiti nove in ohraniti obstoječe člane, vendar lokacija osrednje knjižnice v starem mestnem jedru, kjer je

kronično pomanjkanje parkirnih mest, in odmaknjenost od dela mesta, kjer so umeščeni stanovanjski bloki, terciarne kot tudi kvartarne dejavnosti, ne vpliva pozitivno na razvoj dejavnosti. Se pa situacij z letom 2022 izboljšala, saj smo pridobili nove, svetle in večje prostore, kamor pa ljudje radi prihajajo in že v letu 2023 smo beležili višje merljive statistike.

- V letu 2026 bo Posavska potujoča knjižnica delovala kot v letu 2025.

9. Sodelovanje knjižnice z drugimi knjižnicami

Valvasorjeva knjižnica Krško bo tudi v letu 2026 sodelovala tako s knjižnicami na svojem območju, kot tudi z ostalimi, predvsem splošnimi in šolskimi knjižnicami. Dobro je vzpostavljena medknjižnična izposoja tako na območju kot tudi z ostalimi slovenskimi knjižnicami. V letu 2014 smo vzpostavili sistem brezplačne medknjižnične izposoje na območju za končnega uporabnika. Skupaj s Knjižnico Brežice, Knjižnico Sevnica in Knjižnico Laško, enoto Radeče sodelujemo pri Posavski potujoči knjižnici in tako omogočamo knjižnično dejavnost skoraj v celotnem Posavju. S knjižnicami bomo sodelovali tudi na področju projektne in izobraževalne dejavnosti. V Posavju smo se knjižnice že trinajsto leto zapored povezale v projektu za promocijo branja Posavci beremo skupaj, ki je v tudi letošnjem letu pritegnil kar nekaj bralcev. S tem projektom bomo nadaljevali tudi v letu 2026.

10. Dostopnost do informacij o kupljenem gradivu v katalogu vzajemnega bibliografskega sistema

Gradivo, ki bo kupljeno v letu 2026, bo obdelano in dostopno v sistemu Cobiss-u. Dostop do vzajemnega kataloga nudimo v vseh enotah naše knjižnice. Tako bo knjižnica preko kataloga vzajemnega bibliografskega sistema vsem omogočala dostop do informacij o kupljenem gradivu v letu 2026.

Letni načrt nakupa knjižničnega gradiva bo objavljen na spletni strani Valvasorjeve knjižnice Krško: www.knjiznica-krsko.si.

Krško, 19. 11. 2025

Direktorica
Urška Lobnikar Paunović